

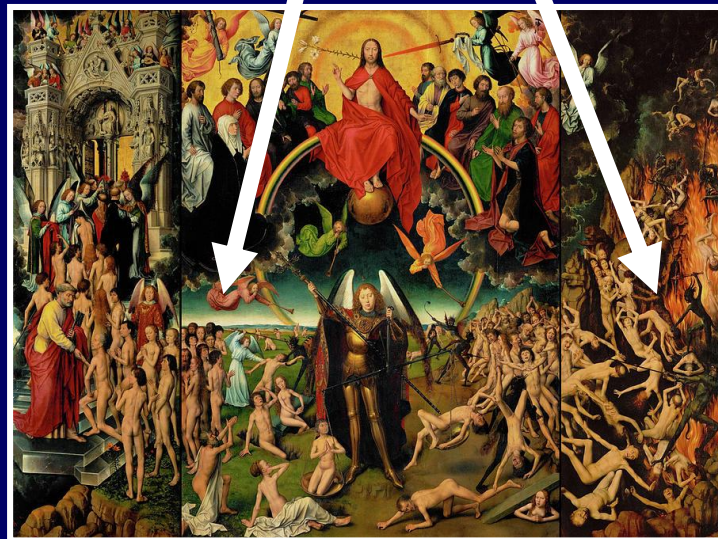
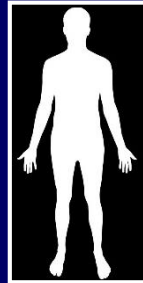
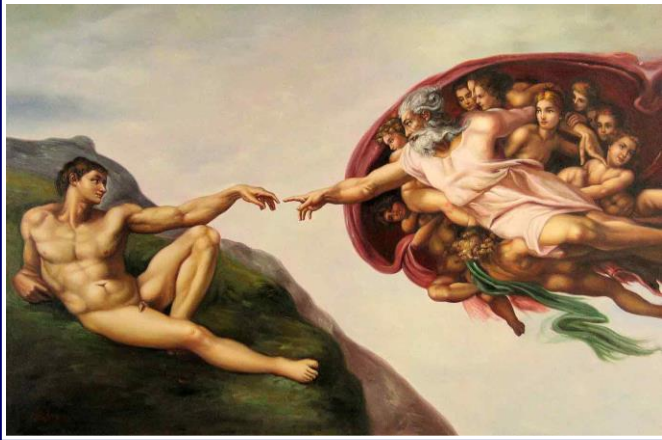
Hvordan kan demokratiet forbedres?

Gudmund Hernes

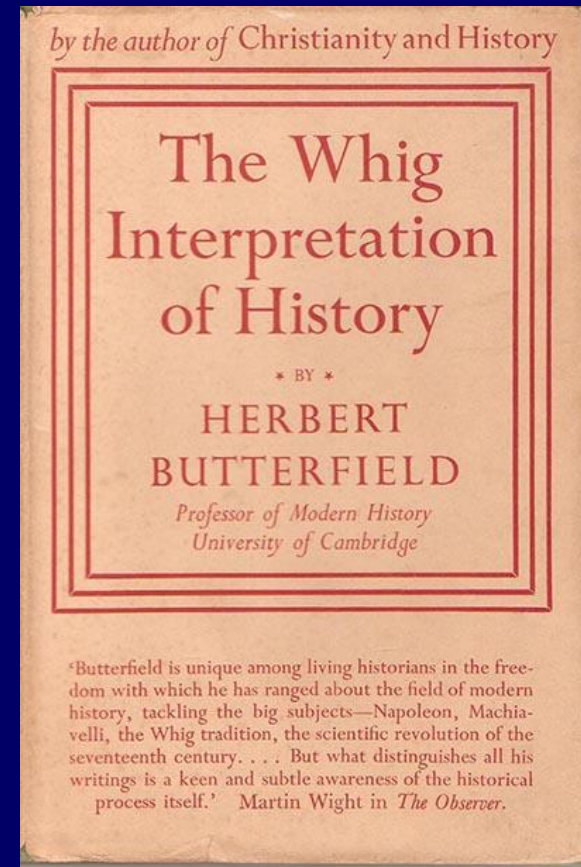
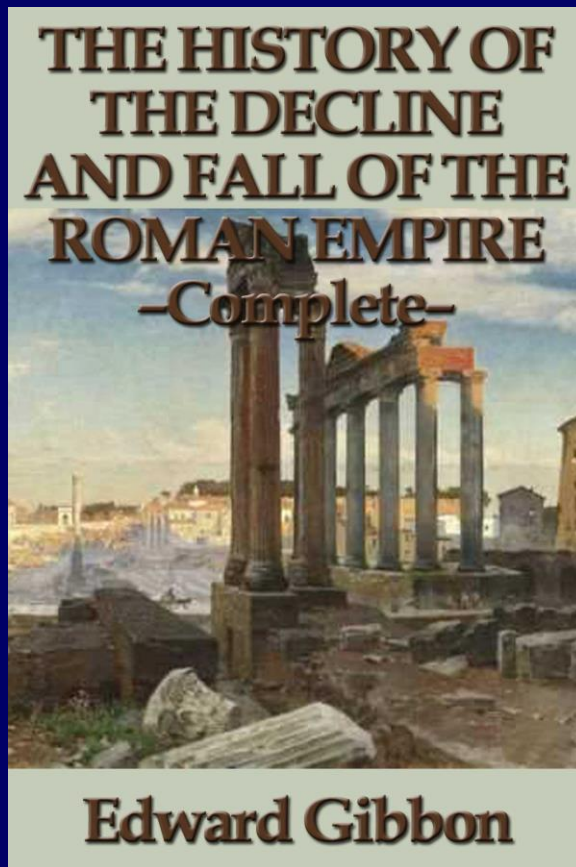
Fafo, BI

De store fortellinger

- Skapelsen → Det jordiske liv → Det hinsidige

Nedgangs og oppgangshistorier

“The Whig interpretation of history/ development”

- **Vekt på institusjonell utvikling**
  - *Konstitusjonell frihet og representative organer*
  - *Historie om frihet*
  - *Utvidete menneskerettigheter*
- **Universell tendens**
- **Hyllest til fysisk, moralsk og intellektuell vekst**
- **Historien er en suksesshistorie**
  - *Selv om et to skritt frem og ett tilbake*
- **Moderne verden som lysets seier over mørket – humanisme**

Francis Fukuyama

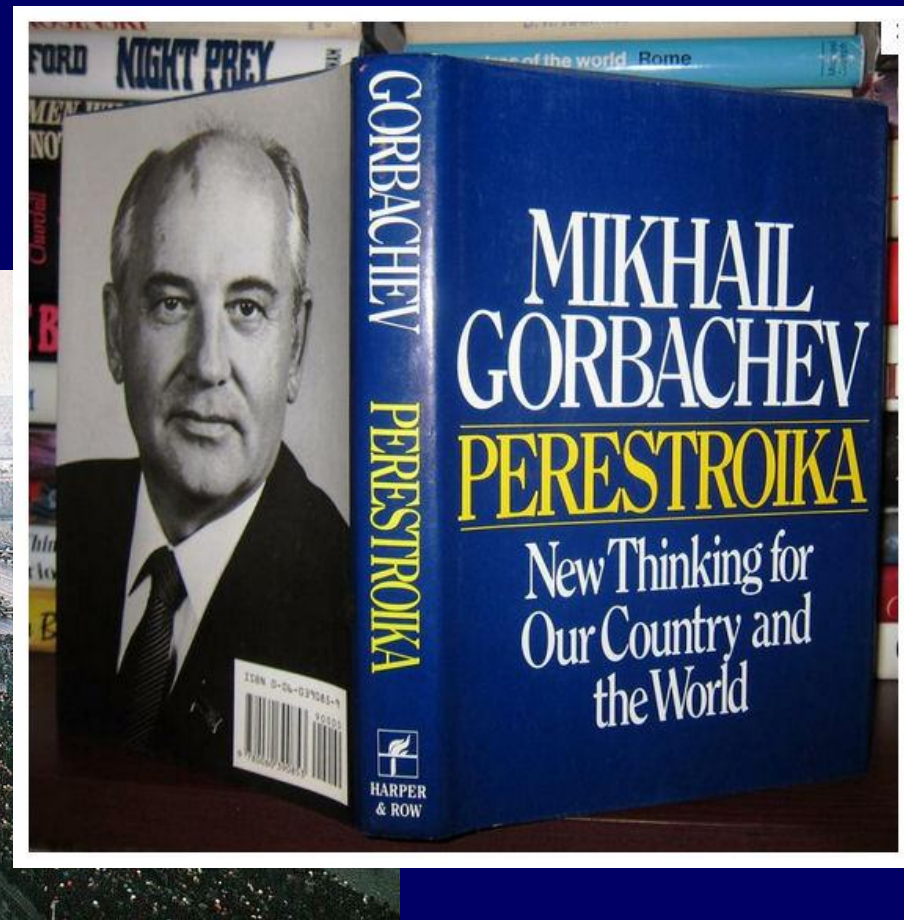
- “The end of history” (*National Interest* 1989)
  - Kalde krigens slutt
  - Kommunismen viker
  - Muren faller
- “Unabashed victory of economic and political liberalism”
- Universalisering av vestlig liberalt demokrati som den endelige form for menneskelig styresett – et felles mønster for alle.
- Med åpne markeder
- Dette idealet vil råde grunnen i det lange løp..
- Andre vil feile fordi de beforder frihet på en mangelfull måte.
- Også: A. Sen: *Development as freedom*

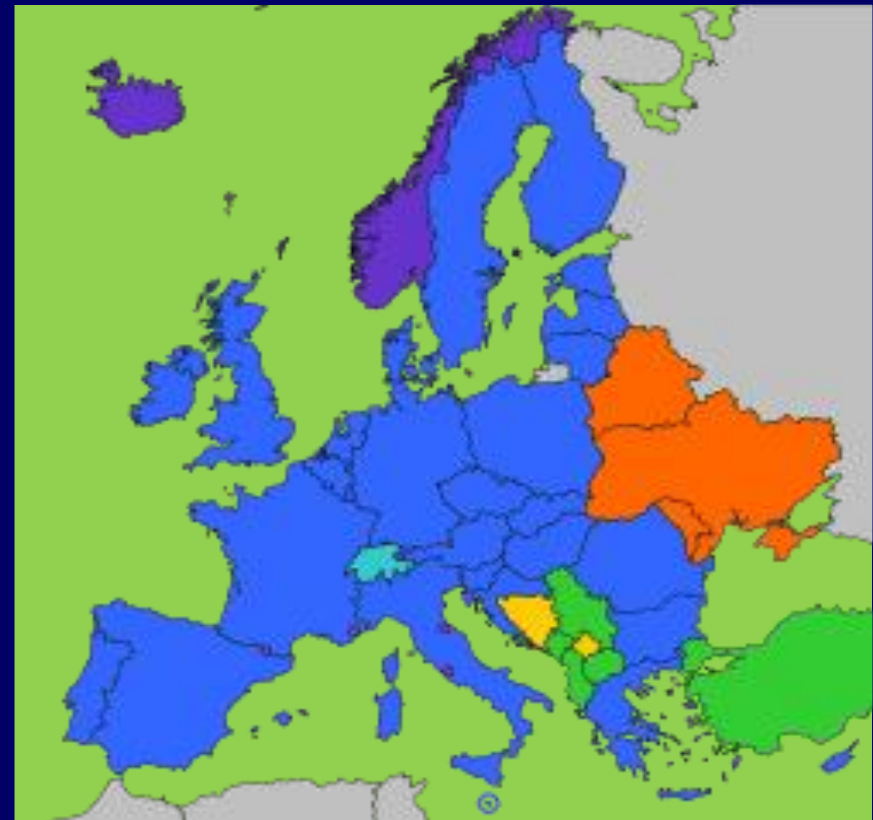
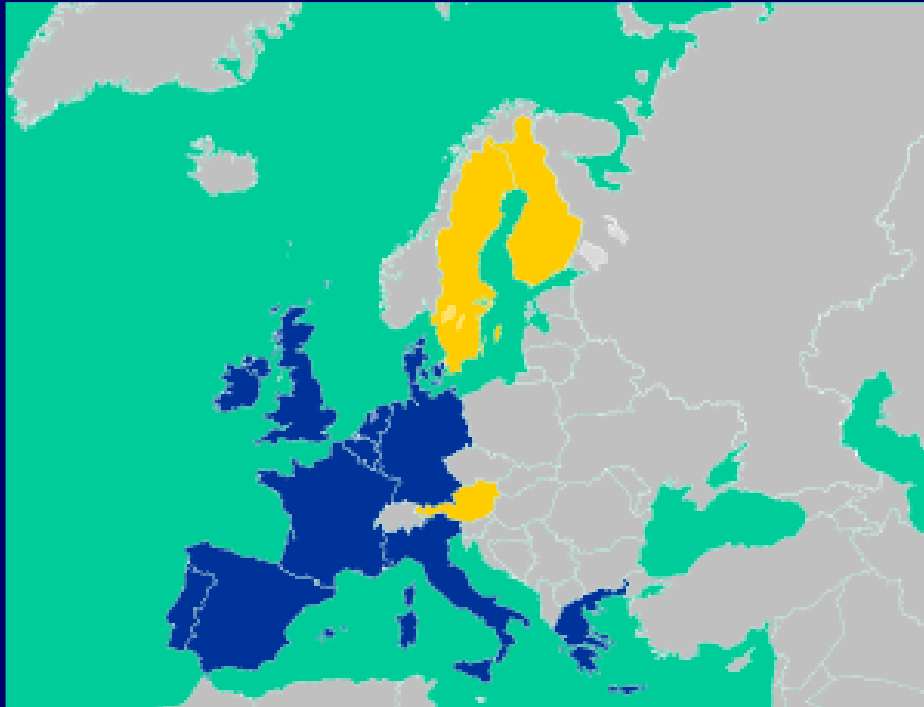
Optimismens tidsalder

– Glasnost / Åpenhet – Perestrojka/Rekonstruering

Optimismens tidsalder

Markeder politisk konstruert

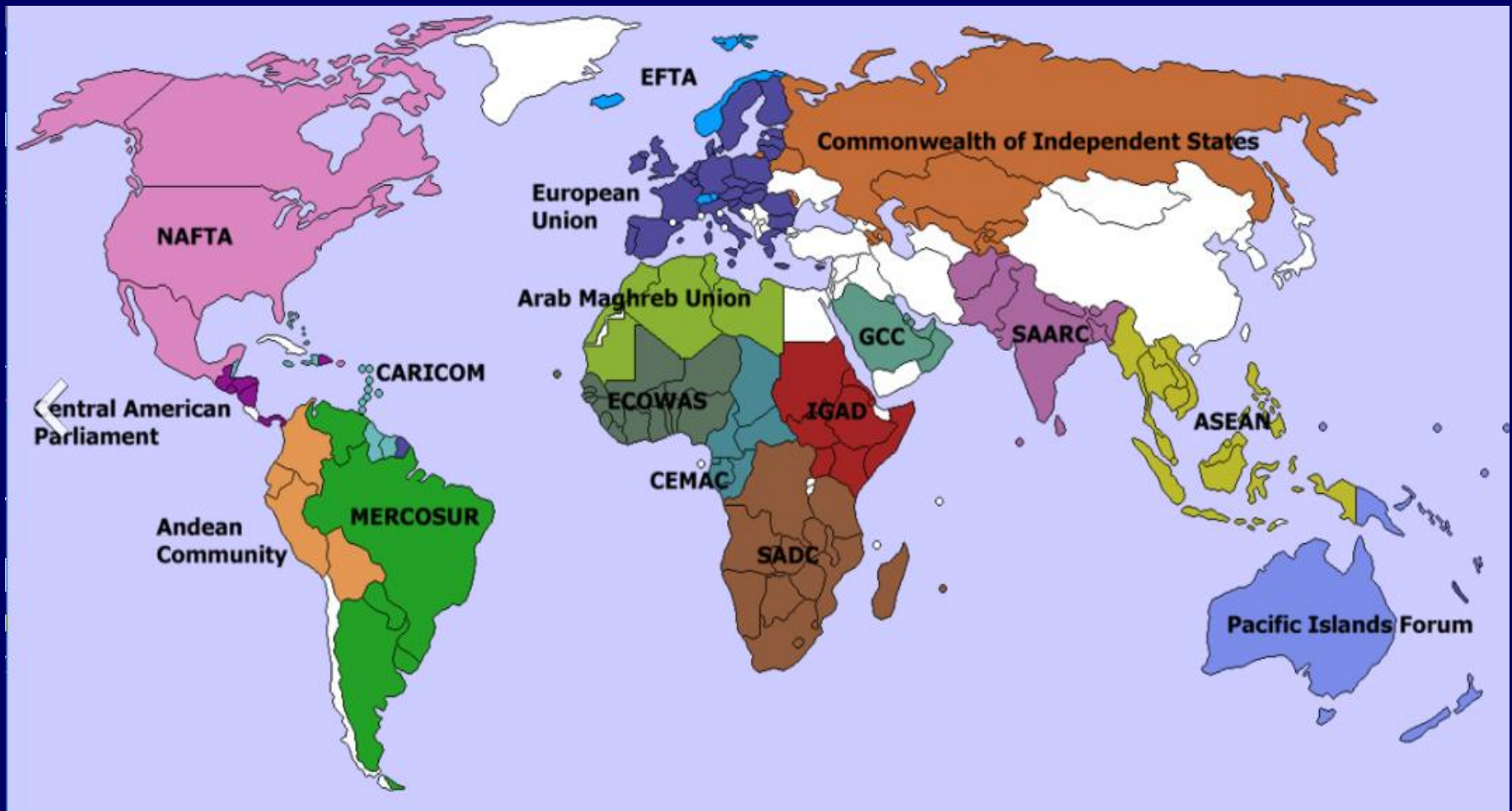

Optimismens tidsalder: Tilsiktede virkninger: Regionalt samarbeid

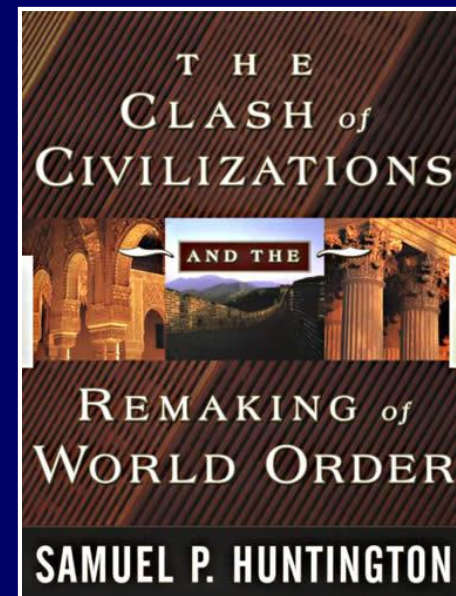
Regionale frihandelsområder

Den alternative historien:

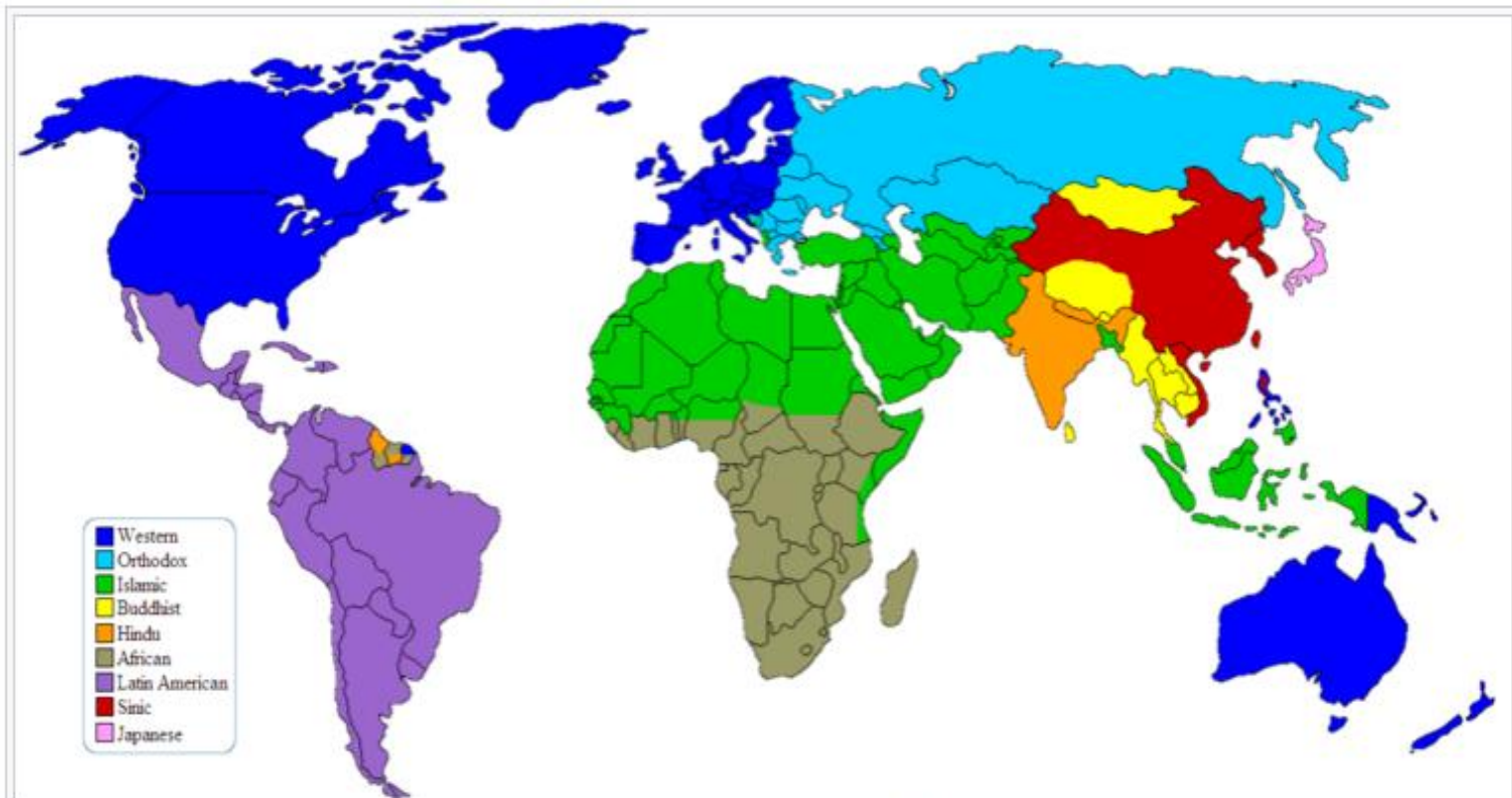
Samuel Huntington:

- *The Clash of Civilisations* (1993)
- Fukuyama feil: Ikke historiens slutt, men historiens list
- Den kalde krigen var en “vestlig” konflikt – en strid innen den same “Weltanschauung”
- Den fundamentale kilden til konflikt er ikke ideologisk eller økonomisk, men kulturell
- Hovedkonflikten står mellom nasjoner og grupper som tilhører ulike sivilisasjoner vil dominere global politikk
- Religion slår tilbake: Finner fremtiden i fortiden
- Ikke konstruere det nye – tilpasse det gamle
- Definerende øyeblikk: Ikke Murens fall, men tvillingtårnenes fall

Clash of Civilizations

Major civilizations according to Huntington [\[edit \]](#)

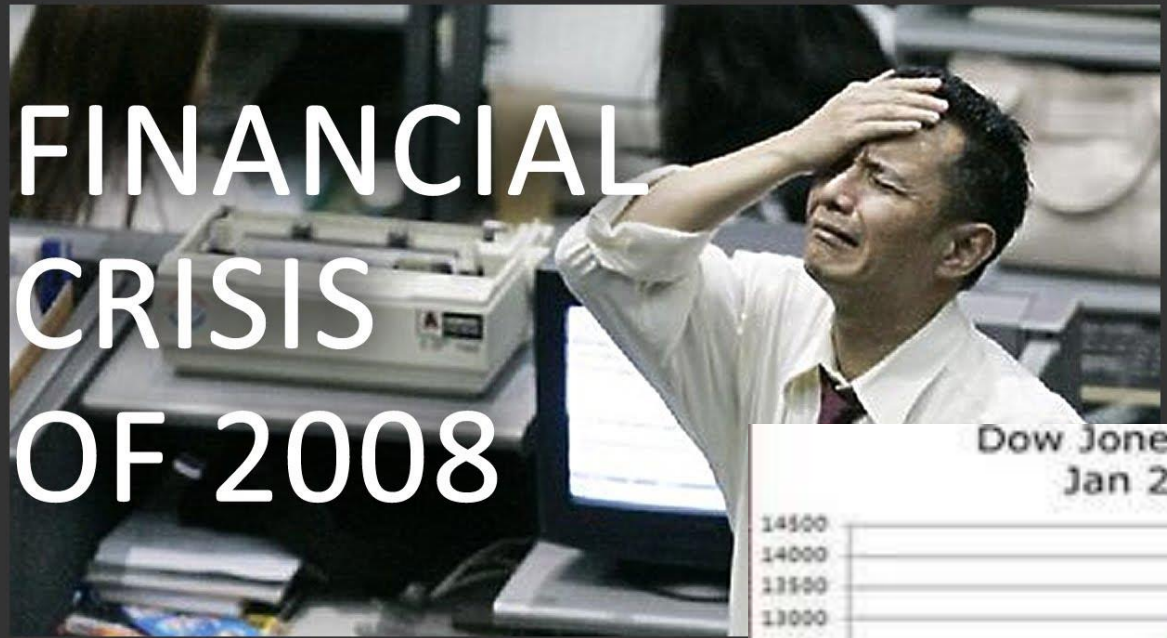

The clash of civilizations according to Huntington (1996), as presented in the book.^[1]

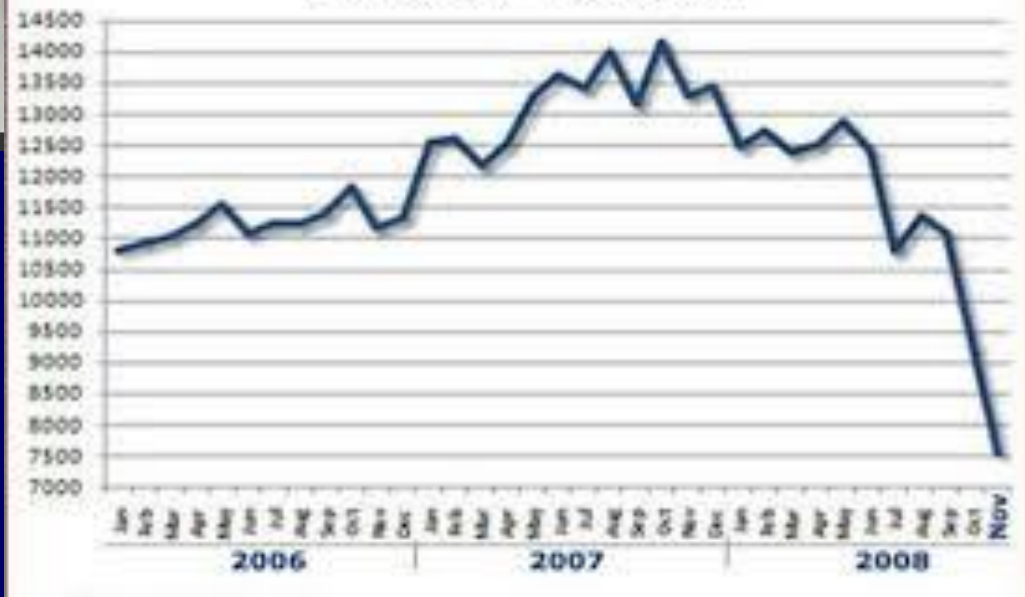

Financial Crisis 2008

FINANCIAL
CRISIS
OF 2008

Dow Jones Industrial Average
Jan 2006 - Nov 2008

Angry Queen asks: Why didn't anyone see the credit crunch coming?

THE Queen revealed today how upset she is about the global economic crisis and questioned why nobody saw the credit crunch coming.

By **RICHARD PALMER, ROYAL CORRESPONDENT**

PUBLISHED: 00:00, Wed, Nov 5, 2008

The Queen was 'sharp' at the briefing

In a briefing on the origins of the world economic downturn today, the 82-year-old monarch, whose losses on the London stock market have been up to £37 million in the past six months, expressed her exasperation with financial institutions for lending to people who never had any intention or ability to pay the loans back.

On the day that **a new US president was elected**, she studied graphs showing the origins of the global crisis in America, where one in five people issued with a subprime

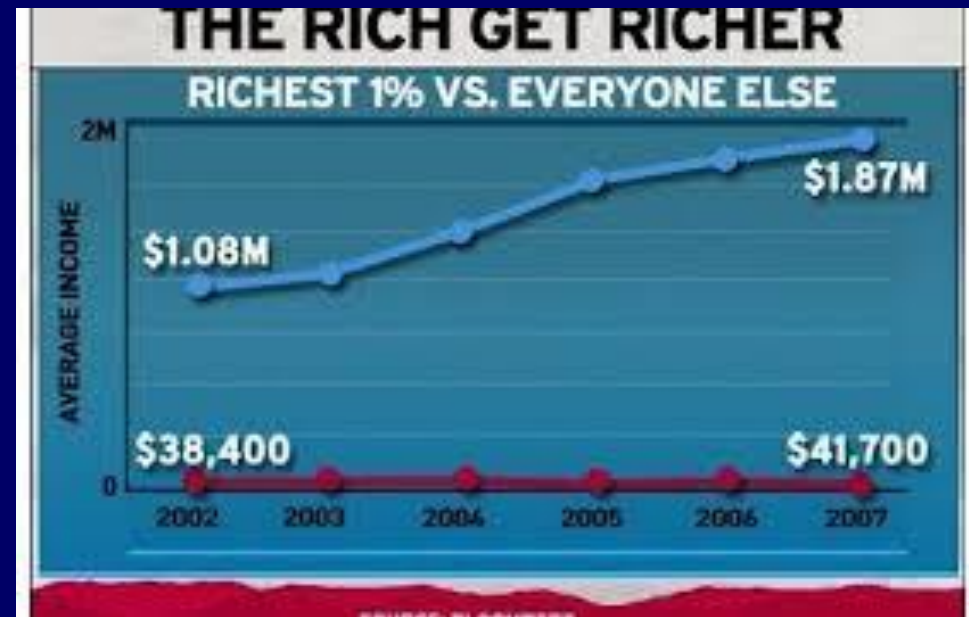
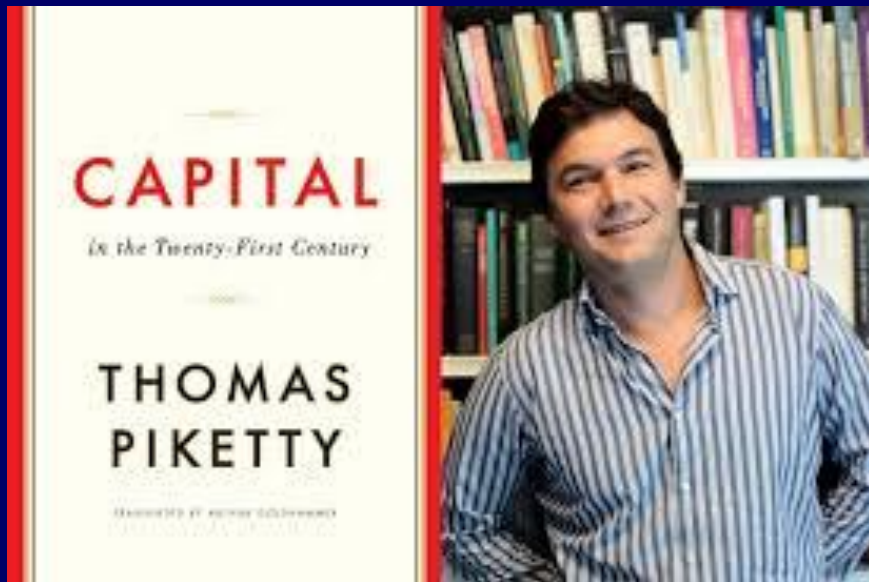
mortgage was defaulting on their debt within 10 months last year.

"Why did nobody notice it?" the Queen asked, surveying the size of the toxic debt that has led to the collapse of banks around the world.

"If these things were so large, how come everyone missed them? It's awful."

Why did nobody notice

The Great Unravelling: Increasing inequality

Siden verre og verre

WIKIPEDIA
Den frie encyklopedi

Forside
Svaksynte
Utmerkede artikler
Hjelp
Siste endringer

Prosjekt
Stilmanual
Prosjektportal
Tinget
Torget
Nybegynnerforum
Notiser
Konkurranser
Tilfeldig side

Wikipedia
Kontakt Wikipedia
Doner
Wikimedia Norge

På andre prosjekter

Wikimedia Commons

Skriv ut/eksporter

Opprett en bok
Last ned som PDF

Utskriftsvennlig versjon

Ikke logget inn [Brukerdiskusjon](#) [Bidrag](#) [Opprett konto](#) [Logg inn](#)

Artikkel **Diskusjon**

Les

Rediger

Rediger kilde

Vis historikk

Søk i Wikipedia

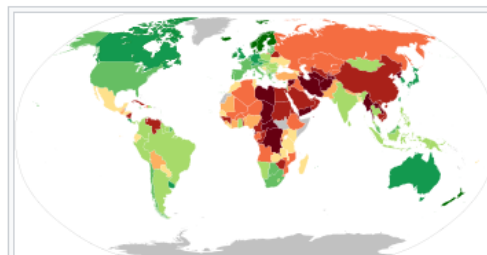
Demokrati-indeksen

Fra Wikipedia, den frie encyklopedi

Demokrati-indeksen (engelsk: *Democracy Index*) er en indeks rangert av **Economist Intelligence Unit** som måler graden av demokrati i 167 land. Indeksen er basert på 60 indikatorer i fem forskjellige kategorier: frie og rettferdige valgprosesser, sivile rettigheter, regjeringens funksjonalitet, politisk deltagelse og politisk kultur. Indeksen ble for første gang publisert i 2006, med oppdateringer i 2008 og 2010.

På oppdateringen av indeksen for 2010 var **Norge** rangert øverst med 9,80 poeng på en skala fra én til ti. Norge erstattet **Sverige** som hadde høyest poengsum i 2008 og som i 2010 er nr. fire. **Nord-Korea** ble rangert nederst på 167.-plass med en poengsum på 1,08, den samme som i 2008.

Landene er kategorisert i *fungerende demokratier*, *ufullstendige demokratier*, *hybridregimer* og *autoritære regimer*. I 13 land fikk endret status mellom 2008 og 2010; hvor 11 av disse ble nedgradert. For eksempel har negative politiske trender i **Frankrike** i de senere årene resultert i at landet har blitt degradert fra fungerende demokrati til ufullstendig demokrati.^[1] **Italia** ble også degradert fra fungerende demokrati til ufullstendig demokrati, på grunn av mediesituasjonen i landet, siden **Silvio Berlusconi** returnerte som statsminister i 2008. Bare to land (**Ghana** og **Mali** i **Afrika**) ble oppgradert, begge fra hybridregimer til ufullstendige demokratier. I 2011 ble **Russland** nedgradert fra hybridregime til autoritært regime på grunn av **Vladimir Putins** styre.

Demokratiindeks 2020.

Fungerende demokratier:

■ 9,01-10

■ 8,01-9,00

Ufullstendige demokratier:

■ 7,01-8,00

■ 6,01-7,00

■ ingen data

Hybridregimer:

■ 5,01-6,00

■ 4,01-5,00

Autoritære regimer:

■ 3,01-4,00

■ 2,01-3,00

■ 0-2,00

Innhold [skjul]

- 1 [Indeksen etter regimekategori](#)
- 2 [Rangeringer etter årstall](#)
- 3 [Referanser](#)
- 4 [Eksterne lenker](#)

Siden verre og verre

WIKIPEDIA
Den frie encyklopedi

Forside
Svaksynte
Utmerkede artikler
Hjelp
Siste endringer

Prosjekt
Stilmanual
Prosjektportal
Tinget
Torget
Nybegynnerforum
Notiser
Konkurranser
Tilfeldig side

Wikipedia
Kontakt Wikipedia
Doner
Wikimedia Norge

På andre prosjekter

Wikimedia
Commons

Skriv ut/eksporter

Opprett en bok
Last ned som PDF

Utskriftsvennlig versjon

Artikkel [Diskusjon](#)

Demokrati-indeksen

Fra Wikipedia, den frie encyklopedi

Demokrati-indeksen (engelsk: *Democracy Index*) **Intelligence Unit** som måler graden av demokrati i 170 land og territorier i fem forskjellige kategorier: frie og rettfærdige regjeringens funksjonalitet, politisk deltagelse og pågang publisert i 2006, med oppdateringer i 2008 og

På oppdateringen av indeksen for 2010 var Norge i skala fra én til ti. Norge erstattet Sverige som hadd 2010 er nr. fire. Nord-Korea ble rangert nederst på den samme som i 2008.

Landene er kategorisert i *fungerende demokratier*, *hybridregimer* og *autoritære regimer*. I 13 land fikk hvor 11 av disse ble nedgradert. For eksempel har de senere årene resultert i at landet har blitt degradert til ufullstendig demokrati.^[1] Italia ble også degradert fra demokrati, på grunn av mediesituasjonen i landet, statsminister i 2008. Bare to land (Ghana og Mali i hybridregimer til ufullstendige demokratier. I 2011 b

Innhold [skjul]

- 1 [Indeksen etter regimekategori](#)
- 2 [Rangeringer etter årstall](#)
- 3 [Referanser](#)
- 4 [Eksterne lenker](#)

Ikke logget inn [Brukerdiskusjon](#) [Bidrag](#) [Opprett konto](#) [Logg inn](#)

Rangeringer etter årstall [rediger | rediger kilde]

Nr. ↕	Land	2014 ↕	2004 ↕	Kategori
1	Norge	9.93	9.55	Fungerende demokrati
2	Sverige	9.73	9.88	Fungerende demokrati
3	Island	9.58	9.71	Fungerende demokrati
4	New Zealand	9.26	9.01	Fungerende demokrati
5	Danmark	9.11	9.52	Fungerende demokrati
6	Sveits	9.09	9.02	Fungerende demokrati
7	Canada	9.08	9.07	Fungerende demokrati
8	Finland	9.03	9.25	Fungerende demokrati
9	Australia	9.01	9.09	Fungerende demokrati
10	Nederland	8.92	9.66	Fungerende demokrati
11	Luxembourg	8.88	9.10	Fungerende demokrati
12	Irland	8.72	9.01	Fungerende demokrati
13	Tyskland	8.64	8.82	Fungerende demokrati
14	Østerrike	8.54	8.69	Fungerende demokrati
15	Malta	8.39	8.39	Fungerende demokrati
16	Storbritannia	8.31	8.08	Fungerende demokrati
17	Uruguay	8.17	7.96	Fungerende demokrati
17	Mauritius	8.17	8.04	Fungerende demokrati
19	USA	8.11	8.22	Ufullstendig demokrati

[Graphic detail](#) | [Daily chart](#)

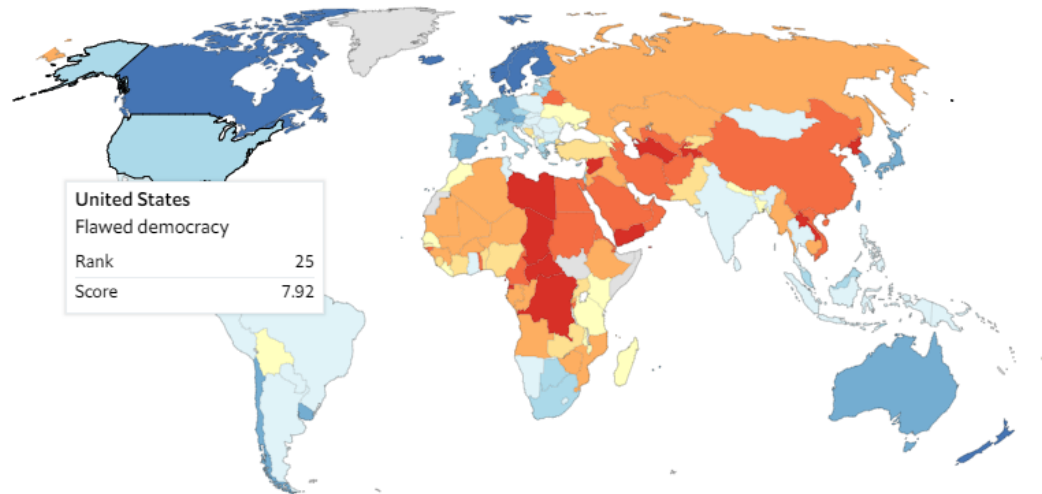
Global democracy has a very bad year

The pandemic caused an unprecedented rollback of democratic freedoms in 2020

Feb 2nd 2021

[Share](#)

Global Democracy Index 2020

US added to list of 'backsliding' democracies for first time

'Visible deterioration' in US civil liberties began in at least 2019, says international thinktank

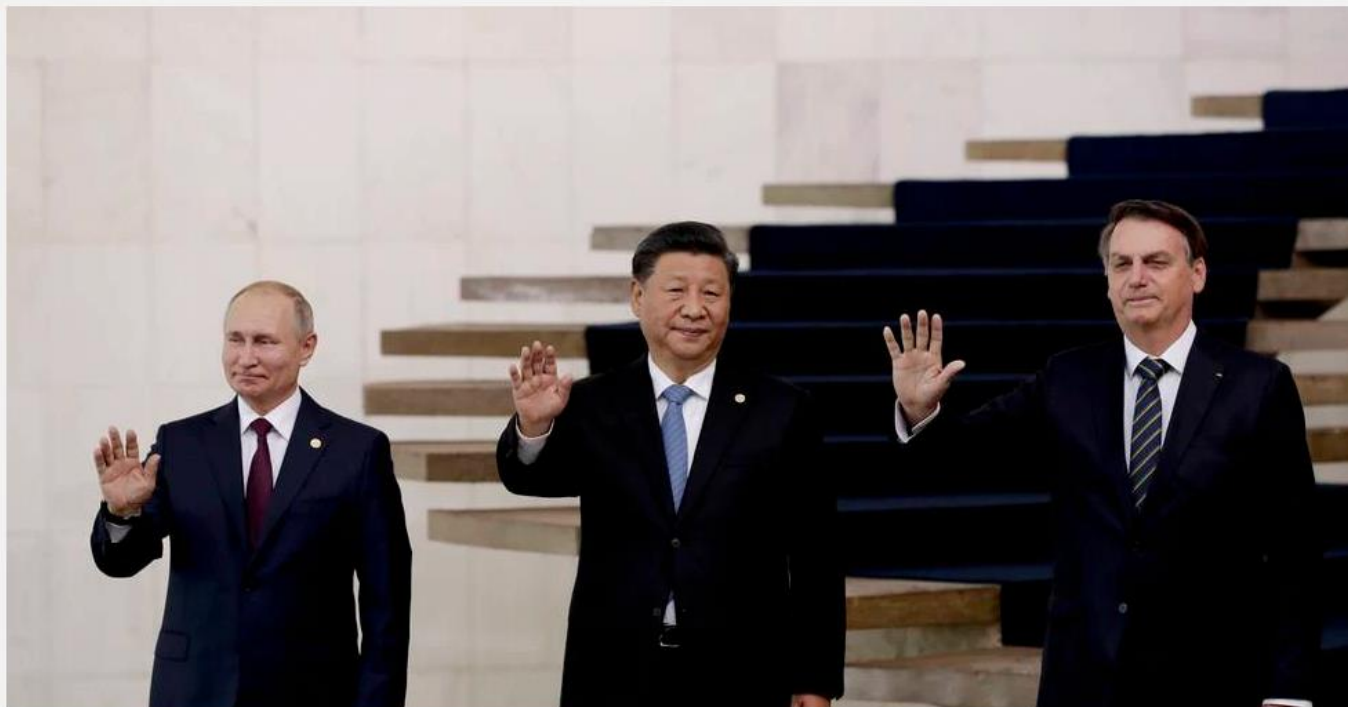
📷 Anti-Trump protesters gather in New York to call for his impeachment, in December 2019. Photograph: Stephanie Keith/Getty

The US has been added to an annual list of “backsliding” democracies for the first time, the International IDEA thinktank has said, pointing to a “visible deterioration” it said began in 2019.

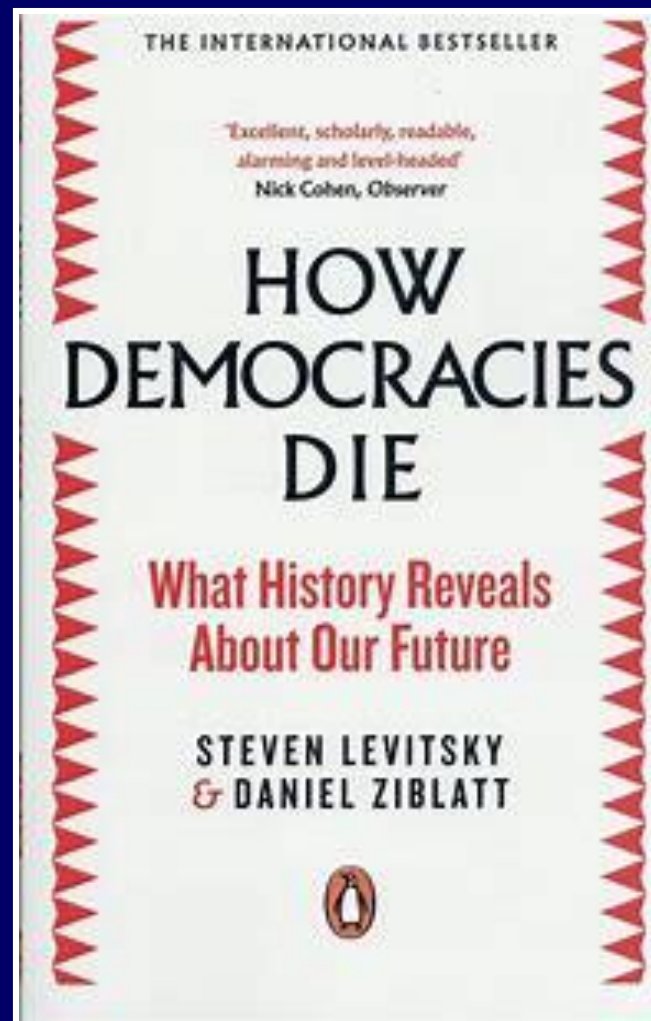
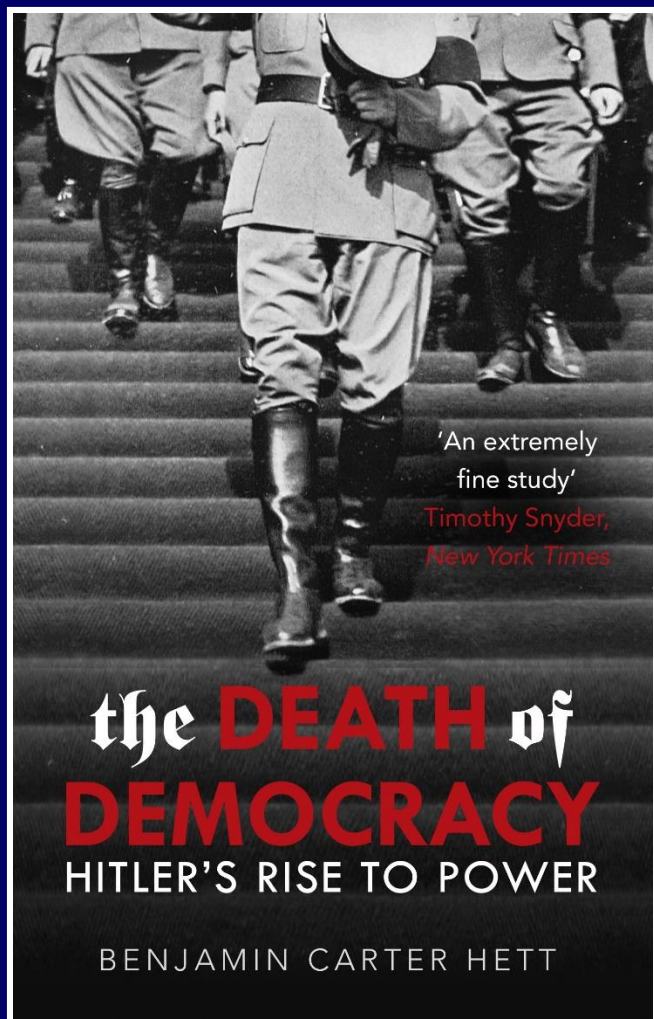
KOMMENTAR

Matchballene kommer tett nå

På russisk TV snakkes det om å drukne ukrainske barn. Og i løpet av to uker kan både USA og Brasil igjen ha gitt etter for høyrekreftene.

De nye boktitlene (2018 og 2019)

Hva har skjedd?

Har vi forstått demokrati rett?

- Politikk er menneskenes forsøk på å styre historiens gang
  - Sammen få kontroll over eget liv
  - Innen bestemte institusjonelle rammer
- Statsborgere med juridiske, politiske og sosiale rettigheter
- Kan skifte ut ledere gjennom regelmessige valg til parlamenter

Demokratiets fineste øyeblikk:

Nøkkeloverlevering

Posisjon: Aksepterer nederlag

Opposisjonen håp

Lojalitet overfor konstitusjonen

To kanaler: Rokkan

- Numeriske: Vinn støtte blant velgere for innvirkning i folkevalgte organer
- Korporative: Organisasjoner fremmer sine interesser vis-a-vis hverandre og overfor partier og forvaltning

Interesseaggregering og interesseartikulasjon

- Almond and Coleman, 1960

GABRIEL ABRAHAM ALMOND
JAMES SMOOT COLEMAN

The Politics of the Developing Areas

Demokrati flerdimensjonalt

- Kan svekkes og undergraves på ulike fronter:
  - Stemmrett
  - «Good governance» – korrupsjon
  - Ikke evidensbaserte tiltak

Storebror ikke bare ser det – han følger deg!

The New York Times

Dutch Are Investigating Reported Illegal Chinese Police Stations

Reports by news media and a human rights group say Chinese police forces opened two offices in the Netherlands that are used to intimidate Chinese citizens.

 Give this article

The China embassy in The Hague. Dutch authorities are investigating reports that other Chinese-run offices are intimidating Chinese nationals. Bart Maat/EPA, via Shutterstock

Er noe utelatt i denne demokratihistorien

- Er demokrati bare interesseaggregering, interesseartikulasjon, interesserepresentasjon, interessekonflikt?
- Den glemte dimensjon: forståelseskonflikter
- Strid om virkelighetsbildet

To slags konflikter

		Kognitive konflikter	
		Nei	Ja
Interesse- konflikter	Nei		
	Ja		

To slags konflikter

		Kognitive konflikter	
		Nei	Ja
Interesse- konflikter	Nei		
	Ja		

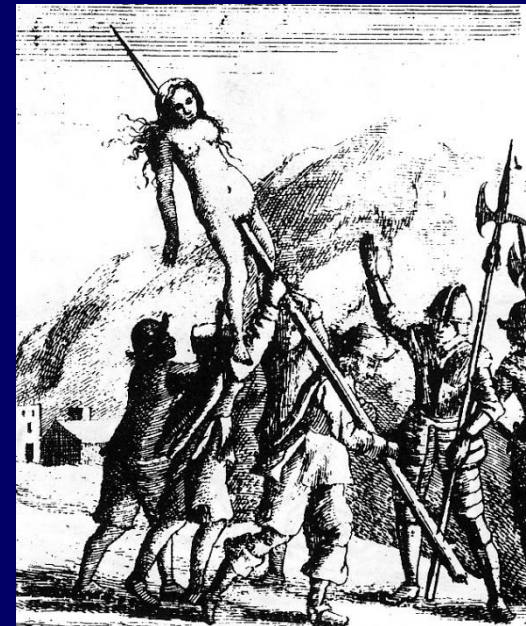
Hva er forskjellen

- **Interessekonflikt**
  - Dragsmonn, trusselpunkt
  - «Møtes på halvveien»
  - Side payments
- **Kognitiv konflikt**
  - Kan ikke «split the difference»
  - «Tror du jeg er dum?»
  - Identitetsspørsmål: «Konverter, eller dø!»
  - Winner takes all
  - Skifte standpunkt skifte kolleger, venner

De kognitive konfliktene er de bitreste – og de farligste!

- Tilbake til religionskrigene: 16de, 17de og 18de århundre
- Fra 1517-1648 (Westfalfreden) ...
- Motstandere demonisert
  - Villfarne, hedninger, onde
- Alle midler tillatt

Eksempler

- Putin,
- Xi Jinping,
- Grand Ayatollah Sayyed Ali Hosseini Khamenei
- *Felles at de fortegner virkeligheten og forfølger meningsmotstandere*
- *Ny-nasjonalisme*

Historien undertrykkes og omskrives

Nikolai Yezhov, pictured right of Stalin, was later removed from this photograph at the Moscow Canal. (Credit: Fine Art Images/Heritage)

Tianmen Square 1989

Samfunnsvitenskap

ALJAZEERA

News ▾ Climate Crisis Features Economy Opinion Video More ▾

Xinjiang's 'architecture of repression' targets Muslim Uighurs

Australian think tank calls for an investigation in China's Xinjiang following publication of leaked documents allegedly detailing Uighur repression.

United Nations first revealed in 2018 that at least one million Uighurs had been detained in 'counter-extremism centres' in China's Xinjiang, thrusting the issue into the global spotlight [File: Dilara Senkaya/Reuters]

Angrep på faglighet

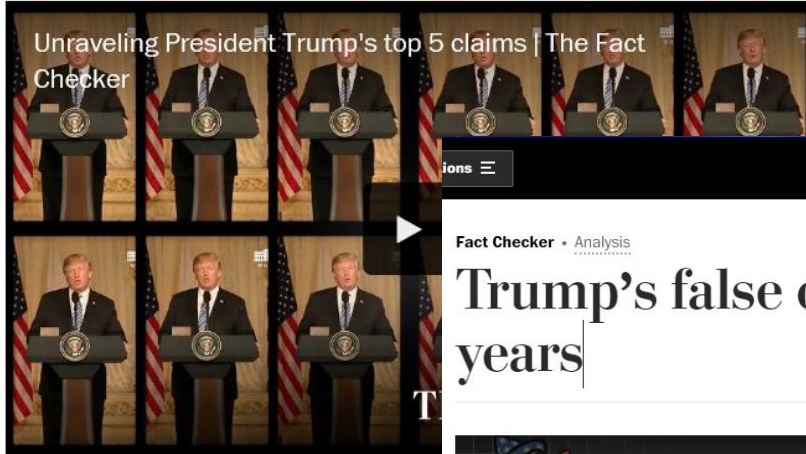
- Klimaendring som konspirasjonsteori
  - “chinese hoax” (Donald Trump)
  - «Fake science»
  - ”People in this country have had enough of experts” (UK Justice Secretary Michael Gove, 21.6.16)
- Kutt og sensur
  - “E.P.A. Plans to Get Thousands of Pollution Deaths Off the Books by Changing Its Math” NYT 20. mai 2019
- Selv språkets og logikkens regler brytes – som at to motstridende utsagn ikke begge kan være sanne på same tid.

Fact Checker • Analysis

President Trump made 8,158 false or misleading claims in his first two years

The Washington Post
Democracy Dies in Darkness

Fact Checker • Analysis

Trump's false or misleading claims total 30,573 over 4 years

The Fact Checker is keeping a running list of 1 says most regularly. Here's our latest tally as Washington Post)

The Fact Checker counted a total of 30,573 false or misleading claims made by President Trump during his White House tenure. Here's what we learned. (Adriana Usero/The Washington Post)

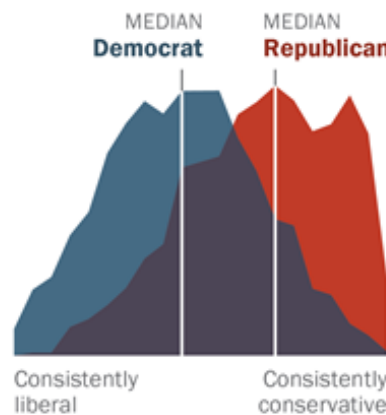
Hvem trekkes mest mot ytterpunkter

Polarization Surges Among the Politically Engaged

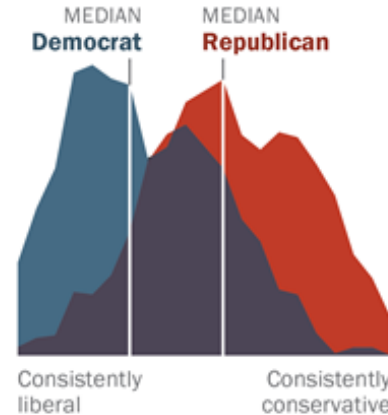
Distribution of Democrats and Republicans on a 10-item scale of political values, by level of political engagement

Among the politically engaged

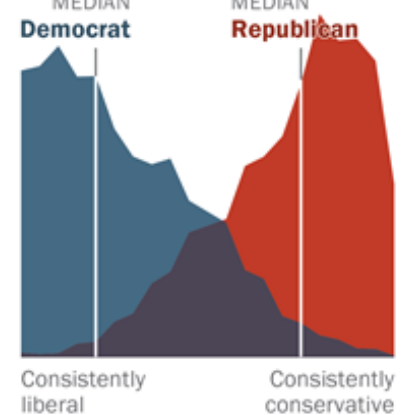
1994

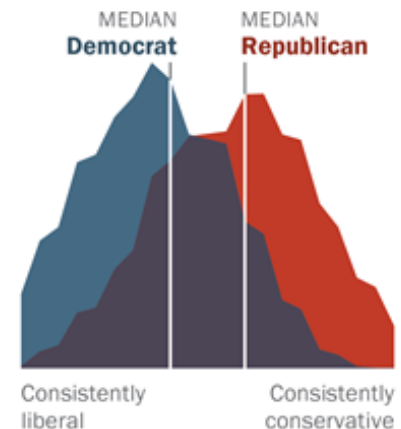
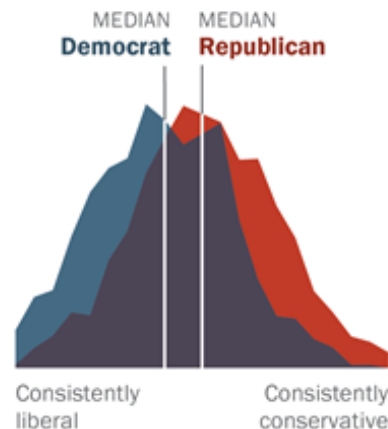
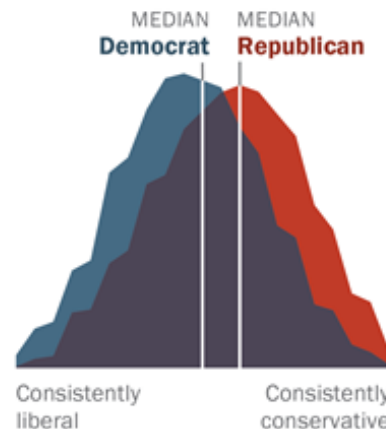
2004

2014

Among the less engaged

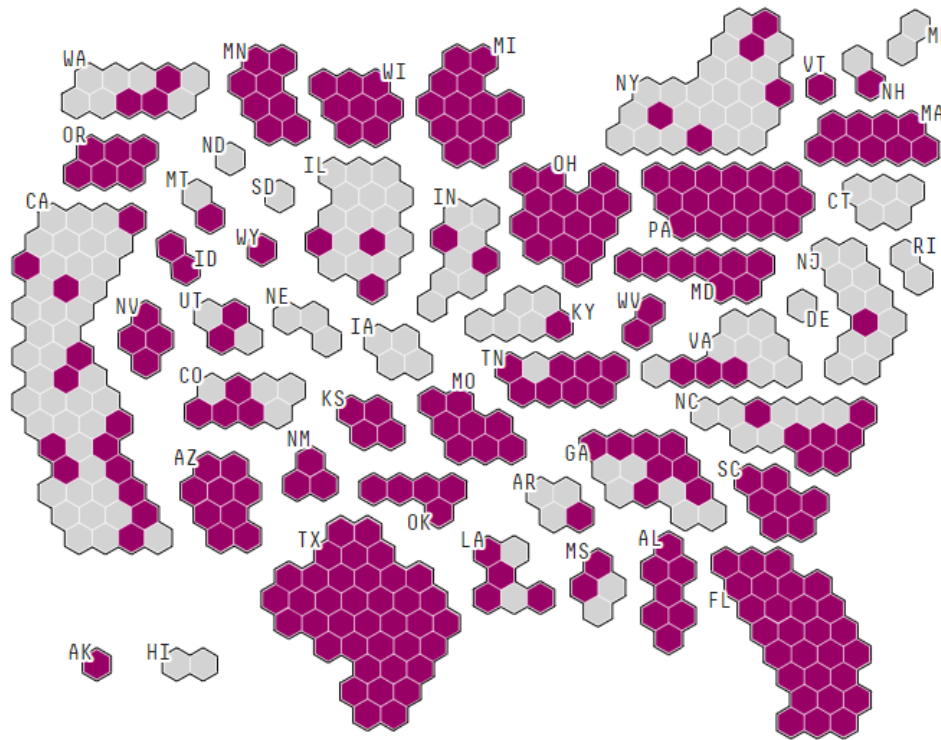

UPDATED NOV. 8, 2022, AT 12:10 PM

60 Percent Of Americans Will Have An Election Denier On The Ballot This Fall

By FiveThirtyEight Staff

● DENIER ON BALLOT

States colored in completely have at least one election denier running for a statewide office (governor, senator, secretary of state or attorney general); in states partially colored in, election deniers on the ballot are shown by

Over 370 Republican Candidates Have Cast Doubt on the 2020 Election

70% av republikanske velgere tror Trump vant

**Republican winners who cast doubt
on the 2020 election**

DONALD TRUMP
AND
HIS ASSAULT ON
TRUTH

The President's **Falsehoods,**
Misleading Claims, and **Flat-out Lies**

The Fact Checker Staff of
The Washington Post

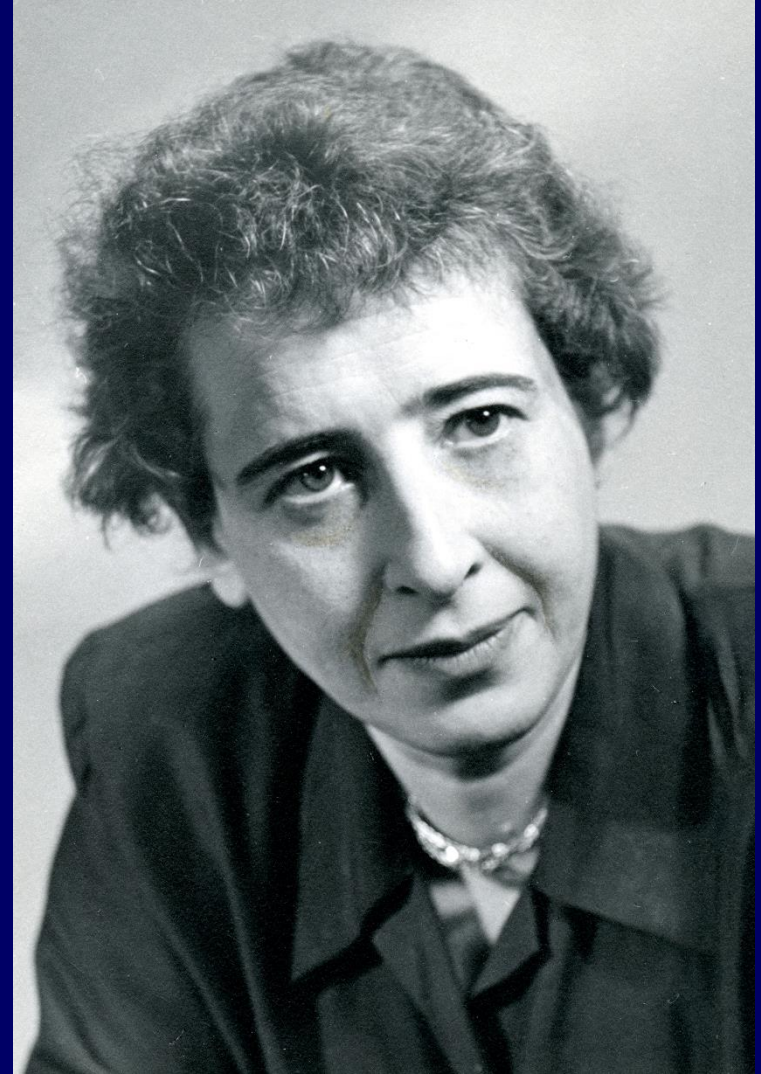
Glenn Kessler, Salvador Rizzo, Meg Kelly

Konsekvensene: Hanna Arendt (1974)

- A people that no longer can believe anything cannot make up its mind. It is deprived not only of its capacity to act but also of its capacity to think and to judge. And with such a people you can then do what you please.

Opinionsledere som heiser fanesaker og formulerer lakmustester

Pro
life

Climate
hoax

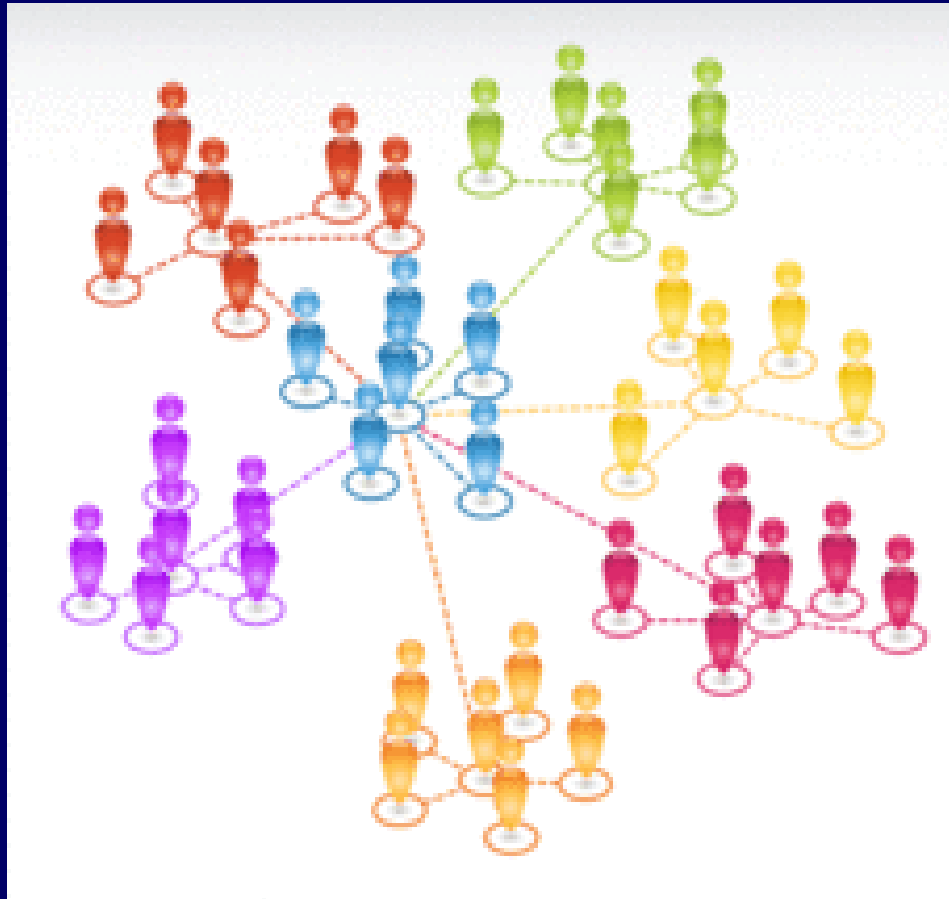
Pandemic
denial

Stop the
steal

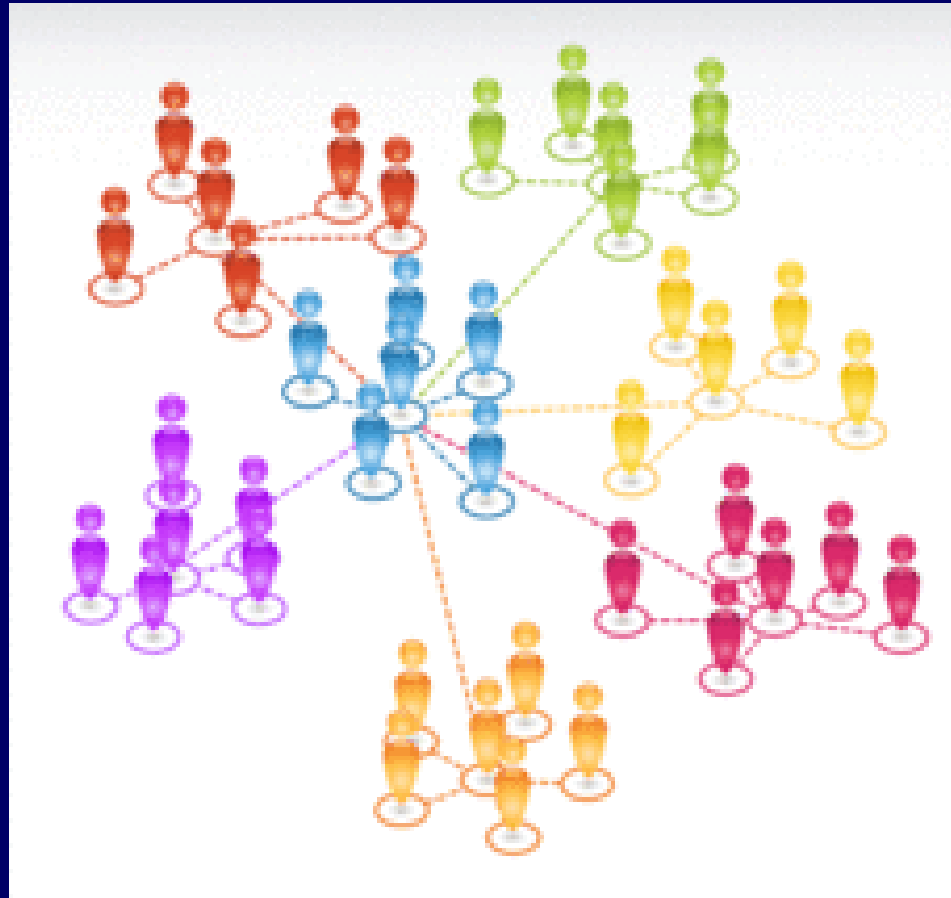
Deep
state

Ikke bare ett nettverk, men flere
Det du mener avgjør hvor du hører til!
Meninger er identitetskort og medlemskort!

Menigheter, interessegrupper er flokker
av likesinnete – meningsfeller!

Saker definerer grupper

- Saker definerer identiteter
- Saker skiller grupper
- For og mot – må velge side
- Motstridende lojaliteter

:
Splittelse
mellom
grupper

Gun control

Forsterkes av sosiale medier

- Alle adgang
- Konspirasjonsteorier
- Gires mot konflikt
- Ekko-kammere
- Confirmation bias

To slags konflikter

Hvilke konstituerende normer?

		Kognitive konflikter	
		Nei	Ja
Interesse- konflikter	Nei		
	Ja		

Den kognitive samfunnspakten

Pålitelig – Respektfull - Åpen

1. Forpliktelse overfor sannhet – normer for evidens
  - *Skepsis overfor overleverte oppfatninger*
  - *Respekt for fakta, begrepsdannelse*
  - *Krav om relevant informasjon, belegg og bevis*
2. Forpliktelse overfor normer for argumentasjon
  - *Analytisk og kritisk holdning*
  - *Vilje til å lytte og forstå, krav til disputters form og forløp*
  - *Intet hellig, alt kan utfordres, intet hevet over debatt:
Sapere aude!*
3. Forpliktelse overfor debattklimaet
  - *Normer for kommunikasjon og interaksjon: «Clarté!»*
  - *Toleranse for andres syn, ikke «ad hominem»*
  - *Autoriteter kan utfordres: Ikke hvem, men hva som sies*

Den kognitive samfunnspakten en moralsk kontrakt !

- *Formålet med en debatt er ikke å vinne, men å lære!*
- *Ikke bare individuelle holdninger, men også befestet i politiske ordninger og institusjoner: ytringsfrihet og trosfrihet*
- *Nå truet!*

Den kognitive samfunnspakten under angrep

- Ny teknologi: Sosiale medier ikke sjekkes, filtreres eller redigeres før lanseres
- «Det finnes ingen objektiv sannhet, ingen faglig nøytral autoritet»
  - *Halvsannheter og usannheter*
  - *Begynner å tvile på alt og alle*
  - *Mye kan se ut som en sannhet*
  - *Omskriver historien*

En pakt – fordi brudd på den destruerer selve grunnlaget for sosialt samliv

- Brudd

- «*alternative facts*»
- «*fake news*»
- «*the post-truth society*»
- «*echo chambers*»
- «*Gaslighting*»

- Brudd med normene for sannhet, begrunnelser og meningsutveksling
  - «*selective perception*», «*selective memory*»
  - «*confirmation bias*»
- Ikke bare myndigheter – også organisasjoner og privatpersoner

Omkamp med opplysningstiden!

- Fakta fornektes
- Dataserier stanses
- Konspirasjonsteorier i omløp
- Historien omskrives
- Forskningsbudsjetter beklippes
- Universitetenes autonomi under nytt press i mange land
- Normene for rasjonell debatt undergraves
- *Motto: Forsvar opplysningstiden!*

Også i Norge

- «Småløgn»
- Klimafornekttere
  - Exxon visste om klimavirkninger for 40 år siden
- Sukkerlobby
- Laksebaroner
- Konsulentbyråer

Grunner til optimisme?

- Valget i USA:
  - *Virkeligheten var på valg!*
- Bolsonaro i Brazil
- Kvinnene i Iran
- Fremgangen i Ukraina
  - Fordi forsvarer sitt spede demokrati og en rettsbasert internasjonal orden:
  - Bedre idéer! Bred støtte!

Sentraloppgaven:

- For å forsvare demokratiet må en forsvare de institusjoner som forsvarer den kognitive samfunnspakten!

Ursula von der Leyen, 14.9.22

«Today we see that we must fight for our democracies.
Every single day!»